

فصل دوم:

از کجا و چگونه زنبور داری را شروع کنیم؟

مقدمه:

خیلی از مردم دوست دارند که با زنبور عسل بیشتر آشنا بشوند یا اینکه تمایل دارند وارد این حرفه بشوند و زنبور داری را شروع کنند ولی اطلاعات چندانی نسبت زنبور عسل و شغل زنبور داری ندارند. من تا جایی که توان

داشته باشم سعی می کنم تا شما را راهنمایی کنم. که اگر توان و امکانات زنبور داری را داشته باشید با آگاهی کامل وارد این شغل شوید و اگر با مطالعه این مطالب پی به عدم توان و یا کمبود امکانات خود برای این شغل بودید. به این شغل درست نزنده تا قبل از هر اقدامی متوجه ضرر شده و قبل از صرف هزینه و وقت از عدم موفقیت خود آگاهی یابید.

اولا زنبور داری شغلی جالب و متحیر کننده و همچنین سرگرمی بسیار جذابی می باشد. در جوامع بشری خیلی از مردم با حیوانات خانگی یا گاه وحشی انس گرفته و با آوردن این حیوانات به داخل خانه با او زندگی می کنند و گاه بیشتر وقت خود را با این حیوانات می گذرانند. شاید باور نکنید با اینکه زنبور عسل هیچ گاه به مثل یک حیوان اهلی با انسان مونس نمی شود اما در این حشره یک کشش متحیر کننده ای است، که خیلی از انسان ها را مجذوب خود کرده و افرادی هستند که پرورش زنبور عسل را نه برای

منفعت بلکه بخاطر انس و عشق به زنبور و تفریح انجام می دهند و هزینه های سنگین برای پرورش و نگهداری زنبور عسل در خانه انجام می دهند و چندان به منفعت این کار توجه ندارند. به طوری که گاه دیده شده کندوهای شیشه ای ساختند و داخل خانه یا اتاق پذیرایی گذاشتند و با یک لوله دریچه پرواز را به بیرون از خانه کشیدند. بطوری که نمای داخلی کندو به مثل آکواریوم به راحتی قابل رویت باشد. که هم جنبه زیبایی داشته باشد و هم به خاطر علاقه

شدید به این حشره این کار را انجام می دهند . این به این دلیل است که در این کار با موجوداتی سرو کار داریم که زندگی تشکیلاتی آنها نمونه بارزی است از نظم و ترتیب و همکاری متقابل و معمارانی که خانه خود را بسیار زیبا و مستحکم می سازند و غذایشان هم بسیار خوشمزه و مقوی است . شما هر وقت به کندو ها سر زده و یا با مشاهده فعالیت های هر یک از زنبور ها متوجه نظم و همکاری آنها به شکلی متحیر کننده ای و ترتیب بسیار شگفت انگیز زندگی زنبور عسل می شوید و پی به قدرت خداوند یکتا خواهید برد.

ثانیا شغلی پرمفعت است : با فروش محصولات کندو (عسل ، گرده گل ، موم، بره موم و ژل رویال) درآمد قابل توجه ای به دست خواهید آورد . که باعث دلگرمی و انگیزه برای ادامه این شغل خواهد بود .

در ابتدا آغاز این کار باید هدف خود را از این کار معین کنید . که به چه دلیل قصد دارید این کار را آغاز کنید .

هدف از آغا زنبور داری :

۱ - تفریح و سرگرمی

۲ - شغل دوم و کسب منفعت همراه با تفریح

۳ - شغل اصلی و تنها یا بزرگترین منبع کسب درآمد خانواده.

با هر یک از این انتخاب ها هدف شما و همچنین شرایط و امکانات شما متفاوت است . بعد از این انتخاب ها در مرحله بعد باید برای خود معین کنید که قصد دارید این کار را با چه تعداد کلنی داشته باشید البته . تا حدودی در مرحله قبل به این نتیجه رسیده اید، اما بطور دقیق باید مشخص کنید . در دو مورد اول چندان صحبت نمی کنم چون بستگی به سلیقه و شرایط محیطی خاص خود دارد . اما کسانی که قصد دارند این کار را به عنوان منفعت و منبع درآمد و یا شغل

اصلی و تنها یا بزرگترین منبع کسب درآمد خانواده قرار دهند بطبع در ابتدا هزینه و همچنین وسواس زیادی باید به خرج دهند. و با مشورت و آگاهی بیشتری دست به کار شوند.

در گام بعد شما دو انتخاب دارید:

۱ - قصد تولید عسل طبیعی را دارید و دارا بودن چراگاه مناسب.

۲ - تولید عسل آب قندی و نداشتن چراگاه مناسب.

۳ - هم تولید عسل طبیعی و هم تولید عسل آب قندی به دلیل چراگاه فقط در مدت کمی از سال.

اگر قصد دارید با شربت آب و شکر زنبور ها را تغذیه نموده. تا از این راه کمبود شهد در چراگاه را جبران کنید و عسل تولید نمایید. البته تولید عسل با شربت فواید و مضراتی دارد. از فوایدش می توان به نیازمند نبودن به چراگاه پر از گل، نیاز نداشتن به کوچ و سودی تقریباً تضمینی و... از معایبش هم مصرف زیاد شکر و نیازمند به کارگر اضافی و تولید عسلی با کیفیت پایین. البته هم اکنون در ایران بخش اعظم تولید عسل از این روش می باشد و کمتر زنبور داری یافت می شود که از شهد گل های طبیعی عسل تولید کرده باشد.

در سفر به به شمال کشور در منطقه چابکسر به دو زنبورستان تقریباً نزدیک هم برخورد کردم که یکی زنبورستانش ۴۰۰ کلنی داشت به همراه دو نفر دیگر در زنبورستانشان مشغول کار بودند. وقتی با او شروع به صحبت کردم. او گفت که همه کندوهایم ۳ طبق هستند و می گفت که روزی به هر کندو ۱۰ تا ۱۲ لیتر شربت شکر با آب به میزان ۲ به ۱ یا ۱ به ۱ می دهم. میگفت تولید سالانه عسل ۱۲۰ تن می باشد. و متوسط تولید هر کندو ۳۰۰ کیلو گرم در سال است و بیشتر کارش روزانه تغذیه کندو ها با شربت شکر با آب است و روزانه سعیش بر این بود تا شربت خوری های کندو هایش خالی نمانند. یا برای شما بهتر بگویم زنبورستانش کارگاه تبدیل شکر ۱۵۰۰ تومانی به عسل ۶۰۰۰ تومانی است.

اما زنبور دار دوم که ۵۰ کلنی داشت اغلب کندو هایش یا طبق نداشتند یا یک طبق داشتند. او می گفت که شغل اصلیش چیز دیگه ای است و مدت کمی از روز را به زنبور ها اختصاص می دهد ولی همیشه سعی می کند چراگاه مناسب با گل های شهد دار در اختیار زنبورستانش باشد. و بیشتر کارهای دیگر را خود زنبور ها انجام می دهند. می گفت حداکثر تولید سالانه عسلش ۱۸ کیلو بیشتر نمی شود. و مجبور است در طول سال بارها زنبور ها را کوچ دهد. و

قیمت فروش عسلش حداقل کیلویی ۱۶۰۰۰ تومان می باشد البته بستگی به گلی دارد که زنبورها از آن عسل تولید کرده اند.

شما با مقایسه این دو قبل از شروع این کار می توانید تا حدودی رشته کار را دریابید.

برای اشخاصی که قصد دارند این کار را به صورت تولید عسل طبیعی شروع کنند قبل از هر چیز باید بدانند محلی که زندگی می نمایند . یا قرار است . کندوها را آنجا مستقر نمایند . از

نظر چراگاهی برای تعداد کلنی که در نظر دارید مناسب می باشد تا هم احتیاجات خود کلنی را برآورده نماید و هم محصول اضافی داشته، تا شما هم از آن استفاده نمایید. در ضمن این نکته را نباید فراموش کنید که زنبور عسل بعد از شرایط محیطی سالم به سه منبع آب، گرده و شهد نیازمند می باشد. برای این منظور موارد زیر را باید بررسی نمایید.

شرایط لازم برای زنبوردار شدن :

۱- شرایط جسمانی :

زنبورداری شغل سخت و طاقت فرسایی نیست اما به نسبت خود سختی هایی دارد. یک فرد برای زنبور دار شدن باید شرایط جسمانی مناسبی داشته باشد این به آن معنا نیست که افراد معلول توان این کار را ندارند اما برای این کار شخصی مناسب است که حداقل کندوی ۲۰ کیلویی را بلند کند و آن را جابجا نماید. پس کسانی که معلولیتهایی در دست و پا دارند که اوان این کار را ندارند بهتر است در شروع این کار تجدید نظر نمایند. از لحاظ بینایی شخص باید بتواند حداقل کرم حلقوی داخل حجره را تشخیص داده و یا ملکه را در کندو پیدا کند. میزان شنوایی زنبوردار چندان مهم نیست.

بعد از این شرایط باید یک نکته را متذکر شوم که سم موجود در نیش زنبور عسل از همان نوع

سم مار است فقط مقدارش خیلی کمتر است. همه میدانیم که سم مار خیلی خطرناک و گاه مرگ آفرین است. هر زنبور دار می تواند نیش ۱۰۰ زنبور را در روز تحمل کند و بیشتر از این خطر مرگ برایش پیش می آید این مورد در افراد عادی تا حدود ۲۰ نیش است. اما گاه دیده

شده شخص با اولین نیش هم دچار تشنج شدید شده و گاه به مرگ انجامیده . بر طبق این بررسی هایی انجام شده که در آن مشخص شده که ۹۵ درصد انسانها در برابر نیش زنبور حساسیت چندانی ندارند بجز درد شدید و یا تورم محل گزش و گاه خارش بدن ولی ۵ درصد دیگر انسانها نسبت به نیش زنبور عسل حساسیت شدید دارند که گاه منجر به تشنج ، حالت تهوع ، کما و . . . می شود و ۱ درصد انسانها نسبت به نیش آنچنان حساس بوده که اولین گزش منجر به مرگشان شده است . پس اگر شما قصد آغاز زنبور داری را دارید بهتر است با یک آزمایش ساده در ابتدای کار از عدم حساسیت خود آگاهی یابید برای این منظور در نزدیکی مرکز درمانی یا پزشکی با همراهی یک نفر دیگر خود را در معرض نیش زنبور قرار داده تا مشخص شود که چه میزان نسبت به نیش زنبور حساسیت دارید . اگر شما نسبت به نیش زنبور عسل حساسیت شدید داشته باشید بهتر است از خیر شغل زنبورداری بگذرید . چرا که در این کار بارها از طرف زنبور عسل گزیده خواهید شد و اگر حساسیت شما شدید باشد حتما دچار مشکل خواهید شد .

۲- وقت کافی :

زنبورداری بطور معمول شغل پاره وقتی است البته به تعداد کلنی های شما هم بستگی دارد . به همین منظور کسی که شغل دیگر دارد می تواند این کار را بعنوان شغل دوم هم داشته باشد اما شرایط کاری شما باید طوری باشد که برای این کار وقت لازم داشته باشید. زنبور داری برای کسانی که شغل اولشان سبک و با وقت فراغت زیاد می باشد برای نمونه معلمان و بعضی از کارمندان دولت مناسب می باشد اما برای کسانی که کارشان صبح و بعد از ظهری است و یا محل کارشان تا زنبورستانشان فاصله زیادی دارد چندان مناسب نمی باشد به این منظور یک توضیح ساده از شغل زنبورداری بیان می کنم تا برای شما این موضوع مفهوم باشد .

بطور خلاصه زنبور داری به ۳ فصل بهار ، تابستان و زمستان تقسیم می شود .

فصل اول : فصل بهار که تقریباً از اول اسفند ما شروع می شود و وظیفه زنبور دار این است که ابتدا با یه بازدید سطحی از سلامت کندو ها و وجود ملکه اطمینان کسب نموده و هفته ای ۳ مرتبه به کندو ها شربت ۱ به ۱ داده تا به اوایل فروردین می رسید در این زمان جمعیت زیاد شده و وظیفه زنبور دار این است که به طور متوسط هر ۸ روز یک مرتبه از هر کندو بازدید نموده تا بچه دادن کلنی ها را مدیریت نماید و این زمان باید قاب های سیاه و کهنه را از کندو خارج و برگ موم تازه به کندو دهد . اگر کندو با جمعیت بیش از ۱۰ قاب مشاهده کرد. به کندو طبق می دهیم یا با مدیریت آن را تکثیر می کند . این فصل پر کار ترین فصل زنبور داری می

باشد و تا اول خرداد به طول می انجامد . کوچ دادن و مبارزه با برخی از آفات در این فصل وقت زیادی را از زنبور دار می گیرد .

فصل دوم: فصل تابستان می باشد که فصل برداشت عسل و کوچ و مراقبت از کندو ها و فصل اوج سم پاشی ها می باشد . این فصل تا اواخر شهریور به طول می انجامد .

فصل سوم : که بطور معمول از اول مهر آغاز می شود . وظیفه زنبور دار این است که مدیریت تغذیه زمستان با دادن شربت ۱ به ۱ (یک کیلو شکر با یک کیلو آب) به کندو ها تا برای زمستان گذرانی کندو مشکل پیدا نکند . به طور معمول یه زنبور دار به هر کندو در سال ۱۲ کیلو شکر که معادل ۲۴ کیلو شربت یک به یک می باشد می دهد . از این ۱۲ کیلو شهر ۷ کیلو در بهار و ۵ کیلو در زمستان می باشد . محافظت در برابر زنبور قرمز و سار ها و دیگر موجودات مزاحم می باشد و همچنین برای محافظت از سرمای زمستان اقدامات لازم را انجام دهد . تهیه خمیر شیرین برای جبران کمبود گرده گل هم در این فصل انجام می شود . همه این کارها تا اواسط آبان پایان یافته و زنبور دار در کندو را محکم می بندد و تا اواسط اسفند ماه نباید درب کندو را باز نماید .

حال کسی که قصد زنبور داری دارد باید بدان که به ازای هر کندو در طول سال چه مقدار از وقت خود را باید صرف این کار نماید که اگر غفلت نماید به منزله از دست دادن کلنی هایش می باشد. و زنبورداری شغلی زیانده برایش خواهد بود .

۳ - مکان مناسب :

برای ایجاد زنبورستان شما باید مکانی و یا محیطی مناسب برای این کار داشته باشید که در ادامه توضیح کامل خواهیم داد .

۴ - سرمایه :

اگر تازه قرار است زنبورداری را شروع کنید باید کندو خریداری نمایید . خرید هر کلنی بطور متوسط ۱۲۰ هزار تومان (سال ۱۳۹۰) هزینه دارد . این هزینه را باید در تعداد کلنی که قصد خرید دارید ضرب کنید بعلاوه هزینه خرید وسایل زنبور داری که حداقل از ۲۰۰ هزار تومان برای وسایل زنبور داری (استراکتور ، دودی ، کلاه ، کاردک ، لباس و ...) لازم می باشد و برای هر کندو در سال ۳۰ هزار تومان مصالح (شکر ، موم ، خمیر شیرین و ...) لازم می باشد .

البته هرچه شما زنبورداری خود را گسترش دهید بر هزینه های شما اضافه می شود .

۵ - آموزش و مطالعه :

قبل از شروع کار باید آموزش های مقدماتی از شغل زنبورداری را دیده باشید و با آگاهی و اطلاعات کافی دست به کار بزنید. فنی و حرفه ای و یا جهاد کشاورزی دوره های آموزش زنبورداری می گذارند. با مراجعه به این مراکز از زمان و مکان دوره های آموزشی اطلاع پیدا کنید و با شرکت در این دوره ها آموزش های مقدماتی زنبورداری را فراگیرید بهتر است قبل از شروع کار با مطالعه کتابها زنبورداری بطور

علمی از این شغل آگاهی های مقدماتی داشته باشید و یا با تهیه فیلم آموزشی و یا نرم افزار های آموزشی موجود در بازار و یا در اینترنت به شکل تئوری با این کار آشنایی یابید در ضمن در سایت های مرتبط با زنبور عسل اطلاعات جدید و بروز شده ای هم می توانید بدست بیاورید. هر چه قبل از شرع کار آگاهی شما از این کار بیشتر باشد احتمال موفقیت شما هم به همان میزان بیشتر خواهد شد.

۶ - مشورت با همکاران و یا زنبورداران با سابقه

اگر دوست ، آشنای ، همسایه و یا همشهری قابل اعتمادی دارید که زنبور دار حرفه ای و با سابقه ای است و یا شخصی را می شناسید که قرار است با شما زنبور داری را شروع کند. بهتر است با او مشورت کنید و در صورت امکان با صحبت تلفنی و یا حضوری در آغاز کار و یا در طول دوران زنبور داری با هم مشورت و همفکری در زمینه زنبور داری داشته باشید.

۷- کمک از جهاد کشاورزی:

قبل از شروع کار بهتر است به اداره جهاد کشاورزی قسمت ترویج و قسمت امور دام و طور مشورت کنید. تا هم از امکانات آموزش و هم از تسهیلات موجود در اداره بهره برده باشید و هم همکاران خود را بیشتر بشناسید. در ضمن مراکز خرید قابل اعتماد و اقلام مصرفی (شکر، موم و...) موجود در شهر خود را بهتر بشناسید.

شرایط محیطی آغاز کار زنبور داری

۱- محیط از لحاظ شهد و گرده فراوان مناسب شغل زنبور داری باشد.

محیط فاقد گل و گیاه و یا محیطی که گل و گیاه در آن کم بوده و یا فقط مدت کوتاهی از سال گل وجود دارد برای زنبور داری مناسب نمی باشد. به نظر من مهمترین و اساسی ترین بخش زنبور داری چراگاه مناسب (در اکثر اوقات سال گل فراوان وجود

داشته باشد) برای زنبور داری می باشد. گیاهانی چون درختان میوه شکوفه دار بهاره (، سیب، گلابی، مرکبات، زردالو، آلوچه و گیلاس) پنبه، آفتاب گردان، یونجه، شبدر، اسپرس، بیدمشک، گون، آویشن، خردل، زعفران، نخود، لوبیا، نعنا، اقاچیا، کاج، گیاهان زینتی و طیف بسیار وسیعی از دیگر گیاهان زراعی، باغی، جنگلی، گیاهان دارویی خور روی کوهها و تپه ها و مرتعی منابع شهد و گرده برای زنبور عسل محسوب می شوند. در این شرایط شما بهترین راندمان تولید را از زنبورستان خود خواهید داشت. اگر شما بهترین زنبور دار باشید ولی محیط فاقد گل و گیاه باشد. شما موفق نخواهید بود.

۲- شرایط آب و هوایی مناسبی داشته باشد .

به طور معمولی باد شدید یا باران و مه آلود بودن هوا و یا گرما و سرمای شدید در همه نقاط وجود دارد اما این شرایط فقط مدت کوتاه و در حد ۳ الی ۱۰ روز از سال به وجود می آید . اما گرما یا سرمای بیش از حد تحمل ، بارندگی پیوسته و زیاد ، هوای ابری در بیشتر اوقات سال یا فصل مورد نظر ، بادهای شدید ، هوای شرجی یا هوای

غالباً مه آلود ، افزایش یا کاهش ناگهانی درجه حرارت هوا در منطقه به شکل سالانه و یا آلودگی غیر قابل تحمل هوا، در اقلب اوقات سال چنین منطقه ای را برای استقرار زنبورستان نا مطلوب میکند و زنبور داری را با ضرر و تلفات زیاد همراه می نماید .

۳- اهمیت وجود منبع آب سالم در اطراف زنبورستان :

زنبور نیز مانند سایر جانداران به آب به عنوان حیاتی ترین نیاز خود احتیاج دارد . هر چه آب سالم و پاکیزه در دسترس تر (حداکثر ۵۰ متر) باشد . بازده کندو ها بالا تر می رود . و زنبورستان از سلامت بهتری برخوردار خواهد بود . بخصوص در مناطقی که دمای هوا بالا است زنبور نیاز به آب بیشتری دارد تا کندو را خنک نماید . هر چه آب

دورتر باشد . زنبور باید مسیر بیشتری را طر نماید تا به آب برسد و همین مسئله باعث می شود راندمان کلنی بشدت پایی بیاید .

۴- بهداشت منطقه زنبورستان:

زنبور عسل نیز مانند سایر حیوانات به برخی از بیماری ها و یا سموم حساس است و متأسفانه بیشتر بیماری ها و یا سموم و یا آلودگی هوا باعث انهدام بخش مهم یا تمامی کلنی های زنبور دار می شود و یا ضمن

خسارت به زنبور دار معالجه می شوند . بنابراین اقتصادی ترین اقدام برای جلوگیری از ابتلای زنبورها به بیماری توجه زنبور دار به بهداشت منطقه است . نزدیکی به گاوداری ها یا مرغداری ها و یا کارخانه جات مواد شیمیایی و یا کود کمپوست و یا محل تخلیه زباله و یا مزارعی که با آب فاضلاب آبیاری می شوندند برای زنبورستان مساعد نمی باشد. زیرا بوی بد زنبوران را فراری می دهد .

۵ - آلودگی های صوتی و بوهای نامطلوب :

مکان استقرار زنبورستان باید از نقاط پر سر و صدا مثل جاده های پر رفت و آمد ، کارخانه های پر سر و صدا و غیره به اندازه کافی دور باشند تا سرو صدا موجب هراس زنبورها و فراری شدن آنها نشود .

۶ - اهمیت دور بودن کافی زنبورستان از نقاط مسکونی :

زنبورها با توجه به شعاع پرواز خود ممکن است تا ۵ کیلومتر از محل زنبورستان دور شوند . اما نزدیک بودن زنبورستان در فاصله ۲۰۰ متری به خانه های مسکونی به وجود آمد مشکلاتی از قبیل ورود به خانه ها به خاطر وجود مواد شیرین و بروز مشکل برای صاحب خانه و یا ناتوانی از خروج از خانه برای زنبور باشد و یا

دم غروب با روشن شدن چراغهای روشنایی برای زنبور عسل که جهت یابیش با نور خورشید می باشد دچار مشکل نماید . و شما می بینید که زنبور ها برای رفتن به کندو در اطراف چراغ برق جمع شده اند .

۷ - اهمیت رعایت فاصله زنبورستان ها از هم :

در شرایطی که بیماری های مسری در زنبورستان های همسایه شما وجود دارد حداقل فاصله لازم به رعایت زنبورستان ها از یکدیگر در هر منطقه ۶ کیلومتر است . اگر منطقه پوشش گیاهی چندان خوبی نداشته باشد چند مشکل اساسی پیش خواهد آمد .
۱ - تولید عسل کمتر در دو زنبورستان مجاور هم به علت کمبود منابع شهد و گرده .

۲ - به علت گرده افشانی بیش از حد مورد نیاز بیشتر گل ها به میوه یا بذر تبدیل شده و تمام میوه ها قادر به دریافت مواد غذایی کافی نمی شوند و از کیفیت محصول کاسته شده ۳- امکان رفتن اشتباهی زنبورهای یک زنبورستان به زنبورستان های دیگر و شیوع بیماری و غارت وجود دارد .

۸ - میزان نزدیکی زنبورستان به جاده :

جاده برای زنبورستان یه حسن می باشد که دسترسی به وسایل نقلیه برای حمل و نقل ، بارگیری و تخلیه کندوها را آسان می نماید . اما اگر جاده نزدیک زنبورستان پر رفت و آمد باشد . (جاده های بین شهری ، اتوبان ها) زنبور عسل از سرو صدا و هم به علت اوج پرواز کم با وسایل نقلیه برخورد کرده و تلف می شوند.

۹ - استقرار زنبورستان در کنار دریا یا رودخانه :

چنانچه زنبورستان در ساحل دریا یا رودخانه مستقر شود زنبورها برای نوشیدن و جمع آوری آب بطرف آنها رفته و معمولا جریان آب رودخانه یا امواج دریا بیشتر زنبورها را غرق می کند و به این ترتیب خسارت سنگینی به جمعیت کلنی ها وارد می شود .

۱- عدم وجود دشمنان زنبور عسل:

شما نباید زنبورستان خود را در مناطقی که دشمنان زنبور عسل از جمله سار، خرس، زنبور قرمز، موریانه و موچه که قابلنابودی و یا محارشان وجود ندارد. قرار دهید.

برنامه ریزی و آینده نگری:

برای کسانی که قصد دارید این شغل را به صورت حرفه ای شروع کنند باید بدانند که شرایط این شغل از نظر توان جسمانی و وقت فراقت جهت اختصاص به این کار را دارید.

اگر شما آماتور هستید و تا به امروز از زنبور داری چیز زیادی نمی دانستید ولی قصد دارید این کار را به شکل حرفه ای و با تعداد زیادی کلنی زنبور عسل شروع کنید بهتر است سال اول با ۳ الی ۶ کندو شروع نمایید. تا ضمن آموزش و کار آموزی این حرفه هم با زندگی و مشکلات این شغل آشنا شده و از بیماریها و یا خطرات سر راه زنبور داری آگاه هی یابید و هم با تست خود و همچنین منطقه زنبورستان خود در جهت مناسب بودن برای کار زنبور داری با آگاهی و تجربه کافی وارد کار شوید. و همچنین با مقایسه سود و زیاد این کار با دیگر شغل هایی که در دسترس شماست با اطمینان و تضمین بیشتری دست به کار شوید. در سال اول با مطالعه کتب و سایت های زنبور داری و تهیه و دیدن فیلم های آموزشی زنبورداری و مشورت و آموزش از کسانی که سابقه زیادی در این شغل دارند خود را برای توانایی در این کار محک زده تا ضمن برآورده کردن عسل خانواده به سود معقول در این کار دست پیدا کنید. در صورت تمایل در سال دوم با ۲۰ الی ۳۰ کندو به عنوان شغل دوم و کمک هزینه زندگی ادامه دهید و با آزموده شدن و تجربه جستن از خسارت های احتمالی وارده و پیدا کردن دلیل آن و سود جستن از عمالی که باعث پیشرفت بیشتر و تولید بالاتر شده با تجربه بالا این شغل را بعنوان شغل اصلی و یکی از مهمترین ممر درآمدی خانواده برای سال بعد آماده نمایید.

در سال سوم شما می توانید با ۱۰۰ کندو ادامه دهید از ۱۰۰ کندو به بالا زنبور داری شما یک ا زنبور دار حرفه ای هستید و به ازای هر ۱۰۰ کلنی اضافه نیاز به استخدام یک کارگر یا کمک گرفت از یک نفر دیگر از خانواده یا شریسک و یا آشنایا می باشید. شما علاوه بر فروش عسل از فروش دیگر محصولات کندو نیز می توانید کسب درآمد داشته باشید. تا با درامدی در حد به خانواده متوسط ایرانی زندگی نمایید هر سال زنبورداری یک سال بر تجربه کاری شما اضافه می کند و چنین زنبور داری باید همیشه تعداد زیادی جمعیت در اختیار داشته و با آنها کار کند. آنچه برایش اهمیت فوق العاده دارد علاوه بر تعداد جمعیت و قوی بودن تک تک آنها شناخت محیط از لحاظ گل های عسل خیز در ماه های مختلف سال است. زنبور داری که این کار را بعنوان شغل اصلی انتخاب نموده باید دانسته باشد که در اطراف زنبورستان به شعاع ۱۰۰ کیلومتر یا بیشتر در هر منطقه چه نوع گلی در چه ماه از سال گل می دهد تا به موقع زنبور هایش را به همان نقطه مهاجرت داده و از شهد گل های آن منطقه حداکثر بهره برداری نماید. شما باید همه بیماریها و آفات و خطرات زنبور عسل را به مثل یه دکتر شناخته و راهای درمان آن را آموخته باشید و همچنین باید دارو خانه ای برای پیشگیری و همچنین معالجه بیماریها آماده داشته باشید. شما باید به موقع ملکه ها را عوض نمایید تا مانع پیر یا ضعیف شدن جمعیت گردید. شما باید احتیاجات کندو از قبیل گرده، دیواره مومی، پوکه و یا طبق را به موقع برآورده نمایید.

در آخر اگر شما خواسته باشید از ابتدا زنبور داری را شغل اول خود قرار دهید حتما باید آموزش های لازم را دیده باشید و با دو سال تجربه زنبور داری (سال اول در حدود ۵ کندو و سال دوم در حدود ۲۰ کندو) به این کار وارد شوید.

در زیر به چند توصیه برای انتخاب بهتر محل زنبورستان و استقرار استاندارد کندوها می پردازیم:

۱- مکان مناسب استقرار زنبورستان :

۱- بهترین مکان ها: بی تردید بهترین مکان استقرار یک زنبورستان در یک باغ یا مزرعه بزرگی است که محصول آن باید توسط زنبور عسل گرده افشانی شود. در این صورت علاوه بر تولید عسل برای زنبوردار محصولات کشاورز یا باغ دار هم به قدر کافی گرده افشانی می شود.

۲ - سطح زنبورستان و استقرار کندوها روی پایه یا سکو :

سطح زمین زنبورستان باید دست کم ۳۰ سانتی متر بالاتر از زمین های اطراف باشد.

۳ - فاصله کندوها از هم در یک زنبورستان :

در یک زنبورستان رعایت فاصله ۲/۵ متر بین دو کندو و فاصله ۴ متری بین هر ردیف ضروری است.

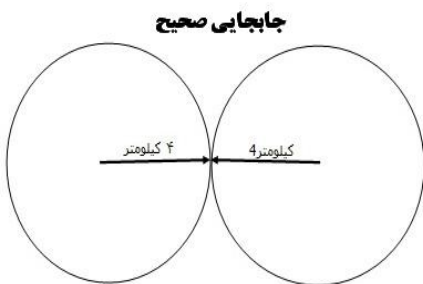
۴ - مکان زنبورستان در رابطه با سمپاشی باغ ها و مزارع : زنبورستان شما نباید در نقاطی

که سمپاشی زیاد وجود دارد به خصوص جالیزها و مزارع گلزا که بیشترین سم پاشی ها را دارند قرار گیرد. در حقیقت شما عطای این مزارع را به لقاء شان ببخشید.

۵ - جهت استقرار کندوها در زنبورستان :

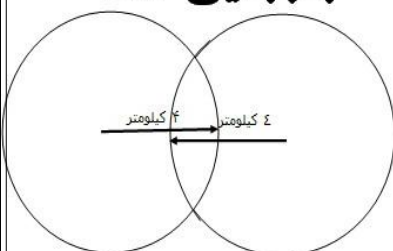
چنانکه منطقه ای که زنبورستان در آن مستقر است بادخیز نباشد می توان کندوها را به گونه ای در زنبورستان مستقر کرد که سوراخ پرواز آنها به سمت مشرق یا جنوب باشد در این صورت با طلوع خورشید نور به سمت جلوی کندوها می تابد و زنبورها زودتر فعالیت روزانه را آغاز می کنند. در مناطق بادخیز سوراخ پرواز باید در جهت مخالف وزش باد باشد تا بخصوص در زمستان باد سرد به داخل کندوها وزیده نشود و در سایر مواقع نیز موجب ناراحتی زنبورها نشود.

۶ - مسافت مکان جدید زنبورستان تا مکان قبلی :

شعاع پرواز مفید زنبور عسل به ۲ کیلومتر و شعاع پرواز دور آن به ۴ کیلومتر و گاهی در صورت فقر شدید گل در منطقه تا ۱۲ الی ۱۳/۵ کیلومتر می رسد. برای جلوگیری از مراجعت زنبورها به مکان زنبورستان قبلی، بهتر است مکان زنبورستان جدید تا قبلی باید بیش از ۸ کیلومتر فاصله داشته باشد. هر چه مسافت بیشتر شود تعداد زنبور های برگشتی کمتر می شود در صورتی که برای جابجایی دچار محدودیت شدید هستید می توانید حداکثر ۴ کیلومتر جابجا کنید ولی در این صورت تعداد کمی زنبور برگشتی خواهید داشت .

جابجایی غلط

۷ - رابطه کندو و مساحت زنبورستان :

دیوارها نباید از ۲ متر مرتفع تر و فواصل بین کندوها به میزان حداقل ۲/۵ متر از هم باید رعایت شود.

۸ - نحوه استقرار کندوها در زنبورستان :

محل استقرار کندوها در زنبورستان باید به گونه ای طراحی شود که زنبورهای پرواز کننده از کندوهای مختلف مانعی در جلوی زنبورهای دیگر نباشد به همین جهت در استقرار کندوها طرح هایی چون زیگ زاگ - مربع - گروهی - موازی و غیره ممکن است عملی گردد.

خرید کندو:

قابی تقریباً هالی از زنبور

قاب پر از زنبور

در خرید کندو یکی از مهمترین پارامترها زمان خرید می باشد . بهترین زمان برای خرید زمانی است که زنبورها زمستان که فصل کاهش جمعیت ها و یا فصل سکون و عدم فعالیت تولیدی است را پشت سر گذاشته باشند و وارد فصل بهار که فصل ازدیاد جمعیت و بچه دهی و آغاز تولید محصول زنبور داری می باشد آغاز شده باشد . در ایران بهترین زمان در مناطق گرمسیری بهمن و نواحی معتدل اسفند و مناطق سرد سیر فروردین می باشد .

دومین پارامتر در خرید کندو نژاد خوب می باشد . پس بهتر است از کسانی زنبور خریداری نمایید که

در زنبورستان خود همواره به دنبال اصلاح نژاد بوده و جمعیت هایشان پر محصول، کم خرج، تلفات پایین در زمستان گذرانی، فعال در بهار، مقاوم در برابر بیماری ها و کم نیش زن باشند.

سوم پارامتر قیمت مناسب می باشد. اصل قیمت در بازار امروز خیلی مهم می باشد پس بهتر است از کسانی زنبور تهیه کنید که قیمت شان مناسب باشد و یا با هزینه های جانبی مانند حمل و نقل

و سالم بودن و رنگ خوب و یا نو بودن بدنه کندو. خرید برای شما با صرفه باشد.

چهارمین اصل سلامت زنبور می باشد. سلامت زنبور ها شاید در نگاه فرد تازه کار به چشم نیاید. پس باید برای خرید زنبور با فردی که سابقه زنبور داری داشته و به بیماری های زنبور آشنا می باشد همراه باشید.

پنجمین مطلب گارانتی و یا ضمانت می باشد. بهتر است از فردی خرید کنید که تا مدت یک هفته و یا تا ۲۰ روز جمعیت فروخته شده به شما را از نظر بیماری، وجود ملکه جوان، جمعیت ضمانت کند. و فردی را برای خرید انتخاب نمایید که از نظر شخصیتی آدم صادق و با وجدانی باشد.

ششمین اصل جمعیت می باشد. شاید یکی از مهمترین اصول خرید همین اصل باشد. بهتر است کندوی زنبوری را خریداری نمایید که جمعیت بالایی داشته باشد. چرا که جمعیت بالا هم نشانه سلامت زنبور ها و وجود ملکه جوان و همچنین از نظر قیمت هم به صرفه تر می باشد. آخرین اصل وجود ملکه جوان می باشد. که با رنگ پشت ملکه و یا جمعیت کلنی می توان تشخیص داد. چرا که ملکه پیر هزینه تعویض و ریسک تعویض را با هم دارد.

بعد از اینکه موارد فوق مد نظر قرار گرفت قبل از بارگیری باید کندو ها را بازدید نمایید. چرا که خرید و فروش کندو به تعداد قاب می باشد و هر قاب زنبور به قابی گفته می شود که دو طرف آن به طور کامل از زنبور پوشیده باشد. چرا که بعضی از زنبور دار ها با گذاشتن پوکه خالی کندوی ۴ قاب را ۷ الی ۸ قاب به فروش می رسانند.